

POLSKA KRONIKA ITALIANISTYCZNA 2016

NAGRODY I ODZNACZENIA

Nagroda Literacka im. Leopolda Staffa – laureaci za rok 2016 (nagrody wręczono 6 października w Antich' Caffè w Warszawie):

- Zofia Ernst, tłumaczka: nagroda In memoriam;
- Prof. Stanisław Widlak, językoznawca: nagroda za dzieło życia;
- Ewa Bieńkowska: nagroda za esej literacki (*Historie florenckie*, wydawnictwo Zeszyty Literackie); nagroda specjalna Centro Studi Famiglia Capponi;
- Monika Surma-Gawłowska: nagroda za esej naukowy (*Komedia dell'arte*, wydawnictwo Universitas);
- Elżbieta Jogalla: nagroda za przekład eseju (Claudio Magris, *Daleko, ale od czego?*, wydawnictwo Austeria);
- Natalia Mętrak-Ruda: nagroda za przekład opowieści biograficznej (Dario Fo, *Córka papieża*, wydawnictwo Znak);
- Katarzyna Skórska: nagroda za przekład powieści (Melania G. Mazzucco, *Limbo*, wydawnictwo W.A.B.);
- Joanna Wajs: nagroda za przekład zbioru wierszy (Vanni Bianconi, *Wymówisz moje imię*, Instytut Kultury Miejskiej – słowo obraz/terytoria);
- Gianfranco Rosi, nagroda w kategorii wydarzenie artystyczne roku (za film *Ogień na morzu* *Fuocoammare*).

Nagroda Literacka im. Leopolda Staffa przy Antich' Caffè powstała w 2015 roku z inicjatywy Jarosława Mikołajewskiego, italianisty, tłumacza, poety i publicyisty. W skład Kapituły weszli wybitni znawcy włoskiej literatury, kultury i sztuki, a do zorganizowania konkursu zostali zaproszeni Magdalena i Marcin Ujnowie, właściciele warszawskiej restauracji o włoskim profilu, Antich' Caffè.

Pomysł na pierwszą tego rodzaju nagrodę w Polsce zrodził się z tęsknoty za znanymi we Włoszech i Francji kawiarniami, których marką są związki z literaturą – ten sposób powstało chociażby prestiżowe włoskie wyróżnienie „Premio Strega”. Wydarzeniu patronuje Leopold Staff, który był nie tylko wybitnym poetą, ale także znakomitym tłumaczem zafascynowanym kulturą śródziemnomorską. Nagroda jego imienia w corocznej edycji przyznawana jest za wybitne osiągnięcia naukowe, translatorskie i popularyzatorskie związane z kulturą włoską. W ocenie Jury brane są pod uwagę istotne walory poznawcze twórczości nominowanych autorów, a także oryginalność opinii, precyzja myśli oraz piękno słowa.

Oceny zgłoszonych dzieł dokonuje Kapituła konkursu, której przewodniczy Jarosław Mikołajewski. W jej skład wchodzi ponadto: Tessa Capponi Borawska, Jacek Cygan, Jolanta Dygul, Ewa Nicewicz-Staszowska, Julia Wollner, Paweł Wolski, Janusz Zaorski.

NOMINACJE NA CZŁONKÓW HONOROWYCH STOWARZYSZENIA ITALIANISTÓW POLSKICH:

Uchwałą Walnego Zgromadzenia podjętą w grudniu 2015 r. trzech nestorzy italianistyki polskiej, profesorowie Józef Heistein (UWr), Stanisław Widłak (UJ) i Krzysztof Żaboklicki (UW), zostali nominowani na członków honorowych SIP. Listy z nominacją przekazano w 2016 r. Wyróżnieni profesorowie nadane im tytuły przyjęli, dziękując za wyróżnienie i składając najlepsze życzenia wszystkim członkom Stowarzyszenia oraz całemu środowisku italianistycznemu w Polsce.

HABILITACJE

Dr hab. Sylwia Skuza (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) 15 marca 2016 r. uzyskała stopień doktor habilitowany nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo na podstawie monografii *Rosso, giallo, blu. Un'analisi etnolinguistica sui colori primari in italiano e in polacco in prospettiva sincronica e diacronica* (Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2014, ss. 300).

DOKTORATY

Dr Anna Porczyk, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Burgundzki w Dijon: *Erri De Luca e la Bibbia. Un autore formatosi sulle Sacre*

Scrittura; obrona: 12 maja 2016 r., promotorzy: prof. dr hab. Hanna Serkowska, prof. Nicolas Bonnet.

Dr Joanna Ozimska, Uniwersytet Łódzki: *Le denominazioni proprie nelle traduzioni italiane della narrativa contemporanea polacca*; obrona: 24 czerwca 2016 r., promotor: dr hab. Artur Gałkowski, prof. UŁ.

Dr Patrycja Stasiak, Uniwersytet Warszawski; Wydział Neofilologii: *Postawy młodego pokolenia we włoskiej literaturze współczesnej – od Tondellogo po Murgię*; obrona 22 listopada 2016 r., promotor: prof. dr hab. Joanna Ugniewska-Dobrzańska.

PUBLIKACJE

Książki

Dygul Jolanta, Wojtkowska-Maksymik Marta (red.), „*Dworzanin polski*” Łukasza Górnickiego. *Dzieło, inspiracje, autor*. Warszawa: Wydział Polonistyki UW (seria „Dawna literatura włoska. Studia i źródła”, nr 1), ss. 199.

Przygotowany z okazji 450-lecia wydania *Dworzanina polskiego* tom otwiera serię *Dawna literatura włoska. Studia i źródła*, w której ukazywać się będą zarówno naukowe rozprawy naświetlające rozmaite aspekty piśmiennictwa dawnej Italii i jej związków z literaturą staropolską, jak i przekłady szczególnie znaczących włoskich tekstów.

Kornacka Barbara, *Fenomen „młodych pisarzy” w literaturze włoskiej końca XX wieku*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, ss. 164.

Malczewska Beata, *Comunicazione gestuale nella lingua italiana e polacca*. Kraków: Wydawnictwo Pasaże, ss. 216.

Miller-Klejsa Anna, *Dekada ołowiu na ekranie. Polityczny terroryzm lat 70. we włoskim filmie fabularnym*, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, ss. 220.

Redaelli Stefano, *Nel varco tra le due culture. Letteratura e scienza in Italia*. Roma: Bulzoni, ss. 210.

Redaelli Stefano (a cura di), *La scienza nella letteratura italiana*. Roma: Aracne, ss. 224.

Redaelli Stefano, Klaus Colanero, *Le due culture. Due approcci oltre la dicotomia*. Roma: Aracne, ss. 172.

Słapek Daniel, *Lessicografia computazionale e traduzione automatica: Costruire un dizionario-macchina*. Firenze: Franco Cesati Editore, ss. 174.

Strugała Sandra, *I doveri del sovrano di Bornio da Sala nel ms. Hamilton 112 della Staatsbibliothek di Berlino*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, ss. 166.

Surma-Gawłowska Monika, *Komedia dell'arte*. Kraków: Universitas, ss. 300.

Czasopisma

„Italica Wratislaviensia” 2015, nr 7: *Studia nad językiem i literaturą włoską / Studi sulla lingua e sulla letteratura italiana*, pod red. Katarzyny Biernackiej-Licznar, Justyny Łukaszewicz i Daniela Słapka. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, ss. 324.

„Lente” to nowe przedsięwzięcie Julii Wollner, realizowane wraz z italianistką i rysowniczką Marią Bulikowską oraz graficzką Natalią Olbińską. Obejmuje magazyn internetowy i publikacje papierowe. W roku 2016 ukazały się cztery numery czasopisma.

Dla starożytnych Rzymian słowo *lente* oznaczało „spokojnie, łagodnie, bez pośpiechu”. Takie właśnie podejście do rzeczywistości postuluje redakcja magazynu, zachęcając do cieszenia się codziennością i doceniania piękna drobnych gestów. Dzisiaj włoskie *lente* oznacza soczewkę czy lupę. W tym projekcie symbolizuje skupienie

i świadomość korzeni, uważne przyglądanie się tradycjom i obyczajom oraz otwarcie na inne kultury.

„Lente” opiera się na założeniu, że Śródziemnomorze to nie tylko pojęcie geograficzne, ale także mentalność i postawa, które można przyjąć bez względu na narodowość i miejsce zamieszkania. Twórczynie magazynu zachęcają do wybrania świadomego stylu życia, nakłaniają do refleksji nad pięknem sztuki, literatury i przyrody, zapraszają do poznania kultury krajów śródziemnomorskich ze szczególnym uwzględnieniem Półwyspu Apenińskiego.

Tłumaczenia

Bilczewski Tomasz, Kowalcze-Pawlik Anna (tłum. z ang.): Franco Moretti, *Wykresy, mapy, drzewa. Abstrakcyjne modele na potrzeby historii literatury*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Brzozowski Maciej A. (tłum.): Andrea Camilleri, *Królowa Pomorza*. Kraków: Wydawnictwo Literackie.

Gołębiewska Wioletta (tłum.): Anna Castagnoli, Carll Cneut, *Złota klatka*. Warszawa: Dwie Siostry.

Kralowa Halina (tłum.): Giorgio Manganelli, *Centuria. Sto krótkich powieści rzek*. Warszawa: PIW.

Łukaszewicz Justyna (przekładowy projekt dydaktyczny i opieka nad zespołem tłumaczy: Marta Adamska, Katarzyna Antoniewicz, Zuzanna Gaczyńska, Krzysztof Wrona): Giovanni Agnoloni, *Ścieżki nocy*. Wrocław: Wydawnictwo Serenissima Katarzyna Antoniewicz.

Pomysł zespołowego tłumaczenia powieści zrodził się na ćwiczeniach z przekładu dla studentów filologii włoskiej prowadzonych w Wyższej Szkole Filologicznej we Wrocławiu przez dr hab. Justynę Łukaszewicz prof. UW. Projekt kontynuowała z jej pomocą grupa absolwentów. Książka ukazała się dzięki staraniom Katarzyny Antoniewicz. Jest pierwszą pozycją wydaną w nowo założonym wydawnictwie.

Malawska Joanna (tłum.): Paolo Rumiz, *Legenda żeglujących gór*. Sękowa: Wydawnictwo Czarne.

Napiórska Agata (tłum. z ang.): Francesca Sanna, *Podróż*. Warszawa: Kultura Gniewu.

Nicewicz-Staszowska Ewa (tłum.): Irene Venturi, *Ale odkrycie. Historie elektryzujących pomysłów*. Wrocław: Edra Urban & Partner (Esteri).

Grzegorz Niedźwiedz (tłum.): Michele Serra, *Leżący*. Wrocław: Edra Urban & Partner (Esteri).

Osmólska-Mętrak Anna, Mętrak-Ruda Natalia (tłum.): Agent Kasper, Luigi Carletti, *Superdolary*. Warszawa: Świat Książki.

Osmólska-Mętrak Anna, Ugniewska Joanna, Wajs Joanna (tłum.): Tiziano Terzani, *Duchy, Korespondencje z Kambodży*. Warszawa: Grupa Wydawnicza Foksal.

Osmólska-Mętrak Anna, Mętrak-Ruda Natalia (tłum.): Luca Di Fulvio, *Chłopiec, który znalazł słońce nocą*. Wrocław: Edra Urban & Partner (Esteri).

Skórska Katarzyna (tłum.): Giovanni Pampiglione, *Terminus Nord*. Warszawa: Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego.

Skórska Katarzyna (tłum.): Daria Bignardi, *Miłość, na jaką zasługujesz*. Wrocław: Edra Urban & Partner (Esteri).

Ugniewska-Dobrzańska Joanna (tłum.): Oriana Fallaci, *Podróż po Ameryce*. Warszawa: Świat Książki.

Ugniewska-Dobrzańska Joanna (wybór i tłum.): Claudio Magris, *O demokracji, pamięci i Europie Środkowej*. Kraków: Międzynarodowe Centrum Kultury.

Wajs Joanna (tłum.): Nadia Terranova, Bruno, *Chłopiec, który nauczył się latać*. Wrocław: Wydawnictwo Format.

Wasilewska Anna, Kralowa Halina (tłum.): Tommaso Landolfi, *Morze Karaluchów*. Stronie Śląskie: Biuro Literackie.

Woźniak Monika (tłum.): Andrea Camilleri, *Śmierć na otwartym morzu*. Warszawa: Noir sur Blanc.

Wyrembelski Marcin (wstęp i opieka translatorska; przekład zbiorowy): Guido Gozzano, *Srebrna zajęczycza i inne baśnie*, <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/srebrna-zajeczycza-i-inne-basnie.html>

Składające się na wybór przekłady są owocem projektu realizowanego pod translatorską opieką Marcina Wyrembelskiego z udziałem studentek i wykładowców Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie i Uniwersytetu Florenckiego.

KONFERENCJE NAUKOWE

14–16 kwietnia 2016 r.: Uniwersytet Pedagogiczny, Instytut Neofilologii: Katedra Języka i Kultury Włoskiej – Convegno Internazionale *Gli Orizzonti dell’Italianistica: tradizione, attualità e sfide di ricerca*. II Incontri Cracoviensi di Italianistica / Międzynarodowa Konferencja naukowa *Horyzonty italianistyki: tradycja, współczesność, wyzwania badawcze*. II Krakowskie Spotkania Italianistyczne”.

6–7 maja 2016 r.: Uniwersytet Łódzki, Zakład Italianistyki (z udziałem organizacyjnym naukowych kół studenckich ItaliAMO i GIROL’AMO), Ogólnopolska Konferencja *Translatoryka i Translacje T&T III: Translacja – Transkreacja – Interpretacja*.

6–7 czerwca 2016 r.: Uniwersytet Warszawski, Wydział „Artes Liberales” – konferencja naukowa *Letteratura e Scienza nella lingua e cultura italiana: da Dante ai giorni nostri*.

Konferencja organizowana w ramach grantu NCN Sonata *Literatura i nauki ścisłe: dialog dwóch kultur ponad metaforami we współczesnej literaturze włoskiej* kierowanego przez dra Stefana Redaellego. Wystąpienia uczestników złożyły się na tom *La scienza nella letteratura italiana* (2016).

8–9 czerwca 2016 r.: Uniwersytet Wrocławski, Instytut Filologii Romańskiej – konferencja naukowa *Wrocław i Dolny Śląsk a kultura śródziemnomorska (Breslavia/Bassa Slesia e la cultura mediterranea)*.

10 czerwca 2016 r., Rzym: Istituto Storico Austriaco, Istituto Balassi Accademia d'Ungheria in Roma, Polska Akademia Nauk Stacja Naukowa w Rzymie – Międzynarodowa konferencja *L'italianismo moderno nell'Europa Centrale e Orientale (sec. XIX–XXI)*.

6–7 października 2016 r.: Uniwersytet Warszawski, Zakład Italianistyki – Międzynarodowa konferencja naukowa „*Sostanzialmente un poeta*”. *Giorgio Bassani e la poesia*.

14–15 listopada 2016 r., Rzym: Międzynarodowa konferencja naukowa „*QUO VADIS HENRYKA SIENKIEWICZA: inspiracje, konteksty, recepcja*”; organizacja: Polska Akademia Nauk Stacja Naukowa w Rzymie, Instytut Badań Europejskich, Amerykańskich i Międzykulturowych, Uniwersytet „La Sapienza” w Rzymie, The Royal Netherlands Institute in Rome, Uniwersytet Wrocławski.

Konferencję oraz wystawę „Quo vadis” zrealizowano w ramach projektu badawczego Nr 0136/NPRH4/H2b/83/2016 „Miejsce *Quo vadis?* w kulturze włoskiej. Przekłady, adaptacje, kultura popularna” kierowanego przez dr Katarzynę Biernacką-Licznar. Partnerzy projektu: Polska Akademia Nauk Stacja Naukowa w Rzymie, Instytut Polski w Rzymie.

ORGANIZACJA DYDAKTYKI

Na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Szczecińskiego utworzono studia drugiego stopnia w zakresie italianistyki z elementami studiów nad chrześcijaństwem ze specjalnością: mediacja językowa, kultura i turystyka. Kierunek prowadzony jest wspólnie z Wydziałem Filologicznym Uniwersytetu Szczecińskiego oraz przy współpracy z Uniwersytetem w Bari.

W grudniu 2016 r. decyzją Senatu UKSW Zakład Italianistyki na Wydziale Nauk Humanistycznych został przekształcony w Katedrę języka i kultury Włoch. Na p. o. kierownika powołano dr Leonarda Masiego.

DZIAŁALNOŚĆ STUDENCKA

Studenckie Koło Italianistów Uniwersytetu Łódzkiego „ItaliAMO” (opiekun: dr hab. prof. UŁ Artur Gałkowski, Zakład Italianistyki UŁ) zorganizowało warsztaty „Włochy przekraczają granice” podczas XVI Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki w Łodzi i „Giro d’Italia, czyli podróż kształcą!” w ramach projektu „Uniwersytet Łódzki dla Dzieci” oraz opublikowało trzy numery dwujęzycznego czasopisma popularnonaukowego „ItaliAMO”. Na Wydziale Filologicznym UŁ powstało też Studenckie Koła Italianistyczne „GIROL’AMO” (opiekun: dr Łukasz Jan Berezowski).

W dniach 23, 24 i 29 maja 2016 r. odbyły się Dni Kultury Włoskiej zorganizowane przez Międzywydziałowe Koło Naukowe Italianistów UAM.

Od maja 2016 r. na UKSW działa Koło Naukowe Italianistów „Semplicemente Ciao!” (opiekun: dr Leonardo Masi).

WYDARZENIA KULTURALNE

23 lutego 2016 r., Polska Akademia Nauk Stacja Naukowa w Rzymie: prezentacja książki *Io nel pensier mi fingo... Omaggio a Joanna Ugniewska* pod red. Anny Tylusińskiej-Kowalskiej (Warszawa: DiG, 2015). Prezentowali profesorowie Giulio Ferroni i Giuseppe Monsagrati.

5–21 września 2016 r., Wrocław, plac przed kościołem Marii Magdaleny, róg ulic Oławskiej i Wita Stwosza: plenerowa wystawa prac Grzegorza Lityńskiego pt. „Kalejdoskop włoski. 70 fotoreportaży z Polski”, składająca się z 24 plasz przedstawiających Włochów zamieszkałych w Polsce. Opiekun naukowy: dr Davide Artico.

13 listopada–16 grudnia 2016 r., Instytut Polski w Rzymie: Wystawa „Quo vadis” – pierwsze dzieło transmedialne. Od powieści do fenomenu

kultury masowej. Kurator wystawy: prof. Monika Woźniak, Università degli Studi di Roma „La Sapienza”.
www.quovadisitaly.uni.wroc.pl

W listopadzie gościł w Polsce pisarz Giovanni Agnoloni promujący swoją pierwszą książkę wydaną w polskim przekładzie (*Sentieri di notte*, Roma: Gallad Edizioni, 2012 – *Ścieżki nocy*, Wrocław: Wydawnictwo Serenissima Katarzyna Antoniewicz, 2016). Spotkania autorskie odbyły się w Warszawie (14 listopada – na UW i Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego), w Łodzi (18 listopada – na Wydziale Filologicznym UŁ), w Sopocie (21 listopada), we Wrocławiu (23–25 listopada – m.in. w Instytucie Filologii Romańskiej UW) i w Krakowie (29 listopada – na Uniwersytecie Jagiellońskim).

KONKURSY JĘZYKA WŁOSKIEGO

15 kwietnia 2016 r. : finał szóstej edycji Ogólnopolskiego Konkursu Języka Włoskiego i Wiedzy o Włoszech „Il Bel Paese” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych (I etap odbył się 18 marca 2016 r.). Konkurs organizuje od 2011 r. Liceum Ogólnokształcące nr IX we Wrocławiu (osoba odpowiedzialna: mgr Wioletta Duda-Radicchio).

16 kwietnia 2016 r.: ogłoszenie wyników Konkursu literackiego „Jeśli zimową nocą podróżny... – dopisz rozdział dla Calvina”. Konkurs dla uczniów małopolskich szkół ponadgimnazjalnych został organizowany w ramach Krakowskich Spotkań Italianistycznych na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie.

11 maja 2016 r.: ogłoszenie listy zwycięzców X edycji Łódzkiego Konkursu Języka Włoskiego (Zakład Italianistyki Uniwersytetu Łódzkiego).

26 listopada 2016 r.: ogłoszenie XI edycji Łódzkiego Ogólnopolskiego Konkursu Języka Włoskiego (Zakład Italianistyki Uniwersytetu Łódzkiego).